Belangrijkste Europese kaders en regelgeving

Regeling / beleidskader	**Kernpunten / inhoud**	**Implicaties voor circulair bouwen en de materialentransitie**
Energy Performance of Buildings Directive IV (EPBD IV)	• Nieuwe, herziende EU-richtlijn voor de energieprestatie van gebouwen. RVO.nl+2Energy+2 • Doel: tegen 2050 een emissievrije gebouwde omgeving in de EU. Rijksoverheid+1 • Geldt zowel voor nieuwbouw als voor bestaande en utiliteitsbouw. RVO.nl+1 • Introduceert voor nieuwbouw de norm van “zero-emission buildings” (ZEB) i.p.v. de vroegere “bijna energieneutrale gebouwen” (BENG). Klimaatweb+2Volkshuisvesting Nederland+2 • Lidstaten moeten de richtlijn omzetten in nationale wetgeving vóór 29 mei 2026	• Focus op energie en emissies — maar bouwprojecten krijgen tegelijkertijd nieuwe (striktere) energieprestatienormen. • Voor circulair bouwen: energietransitie én materiaaltransitie kunnen hand in hand gaan. Bij renovaties is het technisch en economisch aantrekkelijk om gebruik te maken van hergebruik, demontabele / circulaire materialen om aan ZEB-normen te voldoen. • ZEB-eis zal ontwerp en materiaalkeuze beïnvloeden: isolatie, bouwmethoden, integratie van hernieuwbare energie én materiaalkeuzes worden belangrijker.
EU Bouwproductenverordening (CPR / nieuwe bouwproductenverordening)	• In 2023/2024 is door EU-instellingen een nieuw akkoord bereikt voor bouwproducten. Consilium+1	• Belangrijke stap om circulair bouwen “marktvaardiger” te maken: productpaspoort en harmonisatie verminderen bureaucratische en

	• Doel: harmonisatie van regels voor bouwproducten binnen de EU; vergemakkelijken van vrije markttoegang; verminderen administratieve lasten; stimuleren circulaire en digitale transitie in de bouwsector. Consilium+1 • Invoering van digitale productpaspoorten voor bouwproducten — dat maakt informatie over materiaal, circulariteit, herkomst, technische eigenschappen etc. beschikbaar. Consilium+1 • Deze verordening maakt het makkelijker om circulaire, duurzame of innovatieve bouwproducten op de markt te brengen en over landsgrenzen heen in te kopen.	technische barrières voor hergebruik, hernieuwbare materialen, modulaire producten etc. • Voor ontwerpers en aannemers: transparantie over materiaalgebruik en milieuprestatie wordt beter — makkelijker onderbouwen van circulaire keuzes (hergebruik, recycling, biobased). • Voor circulaire economie: stimuleert secundaire grondstoffenmarkt, hergebruik, en vermindert grondstoffendruks op primaire grondstoffen.
EU Green Deal & transversale circulaire economie actielijnen	• Renovation Wave is onderdeel van de Green Deal als strategie om gebouwen te vergroenen, emissies te reduceren en energie-efficiëntie te verhogen. Circulaire Bouweconomie+2Binnenklimaat Nederland+2 • De Green Deal beoogt ook bredere circulaire economie: minder grondstoffengebruik, meer hergebruik,	• Green Deal is de overkoepelende routekaart — waardoor circulaire bouw geen “optionele mode” is, maar een structureel onderdeel van transitie • Creëert politieke, economische én wettelijk-institutionele druk om circulaire materialen te gebruiken, afval te vermijden, hergebruik en recycling te stimuleren.

	recycling en duurzame productie. Bouwend Nederland+2Circulaire Bouweconomie+2 • Onder het Green Deal- en circulaire economiebeleid ontstaan nieuwe instrumenten: productpaspoorten, hergebruik, circulair ontwerpen, ecologisch verantwoorde bouwproducten. (zie o.a. de Bouwproductenverordening)	• Voor projecten: wanneer zij financiering, subsidie of publieke aanbesteding zoeken, wordt circulaire compliance (materiaalpaspoort, recycling, ecologisch bouwen) steeds belangrijker.
National Programme Circulaire Economie 2023-2030 (NL)	• Nationale implementatie van circulaire economie-ambities in Nederland. Richt zich op vermindering van grondstoffengebruik, vervanging door duurzame/biobased grondstoffen, verlenging van levensduur, en hoogwaardige recycling/verwerking. Bouwend Nederland+1 • Betreft de bouwsector: circulair bouwen wordt gestimuleerd, en er is aandacht voor MPG (MilieuPrestatie Gebouwen), materiaalpaspoorten, hergebruik en service-/materiaalcycli.	• Geeft nationale kaders en richting: circulair bouwen is niet alleen een EU-ambitie, maar ook Nederlandse beleidsprioriteit. • Voor bouwers, ontwerpers, ontwikkelaars: biedt legitimiteit om te kiezen voor circulaire materialen, hergebruik, demontabel ontwerpen, en een langetermijnstrategisch perspectief. • Voor je cursus: dit programma biedt aanknopingspunten voor opdrachten op nationaal niveau — niet louter EU.

Belangrijke Nederlandse wet- & regelgeving en beleidskaders

Regeling / beleidskader	**Kernpunten / inhoud**	**Implicaties voor circulair bouwen en de materialentransitie**
Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl) + (voormalig) Bouwbesluit / Omgevingswet	• Basiswoning- en bouwregelgeving in Nederland. RVO.nl+1 • Regelt dat nieuwbouw sinds 2021 moet voldoen aan “BENG” (Bijna Energieneutrale Gebouwen). RVO.nl+1 • Vanaf de implementatie van EPBD IV worden de nationale regels aangepast om te voldoen aan EU-vereisten voor energiebesparing en emissies. RVO.nl+2Rijksoverheid+2 • Bbl/Omgevingswet integreren milieuprestatie, energieprestatie en veiligheidseisen bij vergunningverlening	• Regels vormen het minimale wettelijke kader. Circulair bouwen gaat vaak verder dan puur voldoen aan Bbl — maar het Bbl biedt het juridische en procedurele raamwerk voor vergunningverlening, waardoor circulaire maatregelen (isolatie, hergebruik, materialenkeuzes) in de basis gewaarborgd moeten zijn. • Door samen met energieprestatie-eisen te kijken naar milieuprestatie (materiaalimpact), kan circulair bouwen geïntegreerd worden in standaard bouwpraktijk.
MilieuPrestatie Gebouwen (MPG)	• Sinds 2013 verplicht bij aanvraag van een omgevingsvergunning voor gebouwen vanaf 100 m². Bouwend Nederland+1 • MPG meet de milieu-impact van materialen in een gebouw — bijvoorbeeld	• MPG is een cruciaal instrument om circulaire en milieuvriendelijke materiaalkeuzes expliciet te maken en af te wegen. • Door de strengere NMD-/EN-norm worden milieu-impact en milieubelasting van

	via levenscyclusaspecten. https://www.dwa.nl/+2NEN+2 • Vanaf 1 juli 2025 is het verplicht om in MPG-berekeningen gebruik te maken van de A2-set uit de Nationale Milieudatabase (NMD), gebaseerd op de Europese norm EN 15804+A2 — dit betekent uitbreiding van milieucategorieën (toxische emissies, fijnstof, verzuring, ecotoxiciteit etc.)	materialen transparanter en kritischer — hergebruik, biobased en circulaire materialen krijgen gemakkelijker een gunstige MPG-score. • Voor ontwerpers: stimuleert systematische overweging van materialen, niet alleen op energetische en functionele aspecten, maar ook milieu-/grondstoffenefficiëntie.
Nationale implementatie van EPBD IV (via wetgeving vóór 2026–2028)	• Nederland implementeert EPBD IV: energielabels, renovatie-eisen, ZEB voor nieuwbouw, emissievrije gebouwen als streefdoel. Rijksoverheid+2Rijksoverheid+2 • Voor overheidsgebouwen geldt vanaf 2028 emissievrij, en vanaf 2030 voor alle nieuwe gebouwen. RVO.nl+1 • Bestaande utiliteitsbouw en renovaties zullen aangepaste energie- en duurzaamheidsvereisten krijgen.	• Voor nieuwbouw: drastische verschuiving naar energie- én klimaatneutrale bouw — dat verandert bouwpraktijken, ontwerp, materiaalkeuzes en exploitaties. • Voor renovatie & utiliteitsbouw: nieuwe renovatiegolf + regelgeving stimuleert renovaties, ideaal moment om circulaire principes toe te passen (hergebruik, upcycling, demontage, onderhoud, levensduurverlenging). • Voor projecten: wanneer vergunningen aangevraagd worden, moet rekening gehouden worden met nieuwe eisen — circulaire oplossingen kunnen helpen om

		aan strengere normen te voldoen, en toekomstvast te bouwen.
Nationale beleid: Nationaal Programma Circulaire Economie 2023–2030 (NCPE)	• NL-brede politieke ambitie om circulaire economie te realiseren tegen 2050. Bouwend Nederland+1 • In bouwsector richt het programma zich op vermindering van grondstoffengebruik, levensduurverlenging van producten/gebouwen, hergebruik, recycling en milieu-efficiëntie. Bouwend Nederland+1 • Stimuleert instrumenten als MPG, materiaalpaspoort, demontabele ontwerpen, recycling, biobased materialen, etc.	• Geeft nationale legitimiteit en richting voor circulaire bouwprojecten — verduurzaming en circulair bouwen worden onderdeel van lange termijn nationale strategie, niet incidenteel. • Voor ontwerpers, ontwikkelaars, gemeenten: biedt beleidskader en politieke steun om circulaire projecten voor te stellen, financieren of realiseren. • Voor onderwijs: relevant kader om circulariteit te verbinden aan nationale transitieambities, concrete voorbeelden te gebruiken, en lange-termijn visie te koppelen aan praktijk.
Overige relevante wet- & regelgeving / instrumenten	• Regelgeving rond bouwproductnormen, afvalverwerking, hergebruik, chemie/stoffen (o.a. via de Europese bouwproductenverordening, regulering van bouwproducten, REACH etc.) NEN+2Consilium+2 • Lokale / nationale duurzamheids- en milieuregels (via Omgevingswet / Bbl),	• Deze randvoorwaarden zijn cruciaal om circulaire bouw houdbaar en schaalbaar te maken — het gaat niet alleen om ambitie, maar ook om concrete regels, marktvoorwaarden en implementatie. • Instrumenten zoals materialenpaspoort, demontageplan, MPG, recyclingsvereisten

	vergunningseisen, milieuprestatie-eisen, mogelijk demontabiliteit & materialenpaspoorten. Lokale Regelgeving+2PIANOo - Expertisecentrum Aanbesteden+2 • Marktinstrumenten & sectorinitiatieven: brancheorganisaties, platforms, collectieve doelen, stimulering circulaire bouw via marktcondities.	maken circulair bouwen praktisch haalbaar en meetbaar. • Voor circulaire renovaties of nieuwbouw: zorg voor afstemming met milieu- en bouwregelgeving, en benut beschikbare instrumenten om duurzaamheid, circulariteit en wettelijke compliance te combineren.